

Kommentarer till beräkningarna av fjärde kvartalet 2017

Innehåll	
BNP-utvecklingen	3
Hushållskonsumtionen.....	6
Offentlig konsumtion	9
Investeringar	11
Lagerinvesteringar.....	13
Utrikeshandel	15
Näringslivets produktion	17
Arbetsmarknad och produktivitet	19
Inkomster och sparande.....	21
Avstämning	25
Revideringar	30

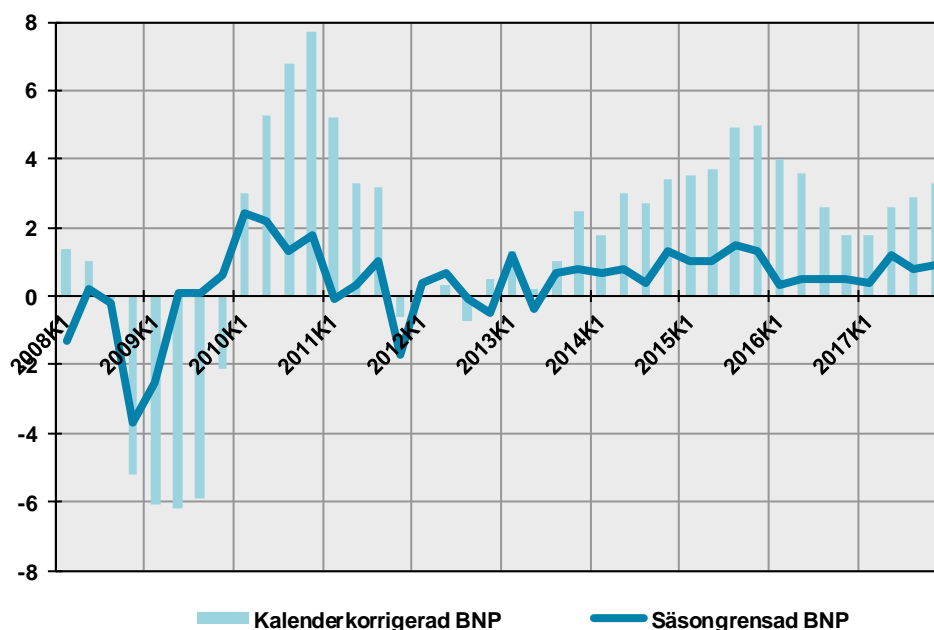
BNP-utvecklingen

Bra fart i varuexporten

Sveriges BNP fortsatte fjärde kvartalet att utvecklas starkare än normalt. Varuexporten stod för en stor del av tillväxten under kvartalet men även hushållskonsumtion och lagerinvesteringar bidrog till uppgången. Fasta bruttoinvesteringar minskade däremot efter en längre tid av uppgång.

Sveriges BNP steg med 0,9 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det kan jämföras med den genomsnittliga tillväxten de senaste tio åren på 0,4 procent. Mätt i kalenderkorrigerade tal och jämfört med fjärde kvartalet i fjol var uppgången 3,3 procent.

BNP, procentuell förändring, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan respektive kalenderkorrigerad och jämförd med motsvarande kvartal året innan.

Stadig tillväxt i euroländerna

BNP-tillväxten i euroländerna (EU19) uppgick till 0,6 procent fjärde kvartalet, säsongrensad, enligt preliminära data. Det är i linje med tidigare kvartal under året då tillväxttakten pendlade mellan 0,6-0,7 procent. Mätt i kalenderkorrigerad årstakt var BNP-tillväxten 2,6 procent. Den tyska ekonomin steg med 0,6 procent, vilket innebär en viss dämpning från 0,7 procent tredje kvartalet. Bland övriga större EU-länder steg BNP med 0,6 procent i Frankrike och med 0,3 procent i Italien. I Spanien var utvecklingen fortsatt högre än EU-snittet med en ökning på 0,7 procent. I övriga nordiska länder fortsatte återhämtningen i Finland som växte med 1,1 procent. Däremot var utvecklingen svagare i Norge där BNP minskade med 0,3 procent. Utanför Europa steg USA:s BNP med 0,6 procent.

Positivt exporthetto

Exporten och i synnerhet varuexporten var den komponent i försörjningsbalansen som stod ut fjärde kvartalet. Varuexporten steg med 3,2 procent och bidrog med 1,0 procentenhet till BNP-tillväxten. Det är den största ökningen för varuexporten på nästan fem år. Inom varuexporten ökade främst export av investeringsvaror och energivaror. Tjänsteexporten steg med mer blygsamma 0,7 procent, vilket kan jämföras med 10-årsnittet på 1,2 procent. Export av FoU (Forskning och Utveckling) ökade medan export av datatjänster minskade.

Samtidigt steg importen förhållandevis mycket, med 1,2 procent. Varuimporten ökade med 2,0 procent medan tjänsteimporten sjönk med 0,6 procent. Varuimporten höjdes främst av import av investeringsvaror medan svensk konsumtion utomlands höll tillbaka utvecklingen. Sammantaget gav exporthettot ett positivt bidrag med 0,6 procentenheter till den säsongrensade BNP-utvecklingen.

Hushållskonsumtionen steg med 0,6 procent från tredje till fjärde kvartalet och bidrog med 0,3 procentenheter till BNP-tillväxten. Det är något högre än de senaste tio årens genomsnitt på 0,5 procent. Konsumtion av boende och transporter bidrog med 0,1 procentenheter vardera till den totala hushållskonsumtionen.

Fasta bruttoinvesteringar minskade med 1,3 procent och drog ned BNP-utvecklingen med 0,3 procentenheter. Investeringarna visade till och med tredje kvartalet en flerårig stabil uppgång, vilket främst sammanfaller med en stark utveckling för bostadsinvesteringarna de senaste 4-5 åren. Nedgången fjärde kvartalet förklaras främst av minskade investeringar i maskiner inklusive militära vapensystem efter ett starkt tredje kvartal. Samtidigt dämpades bostadsinvesteringarna relativt kraftigt till att öka med endast 0,5 procent fjärde kvartalet vilket kan jämföras med 3,4 procent kvartalet innan.

Fjärde kvartalet ökade den offentliga konsumtionen med 0,2 procent och bidrog med 0,1 procentenheter till BNP-tillväxten. Primärkommunernas och landstingens konsumtionsutgifter ökade med 0,4 respektive 0,5 procent medan de statliga konsumtionsutgifterna minskade med 0,3 procent.

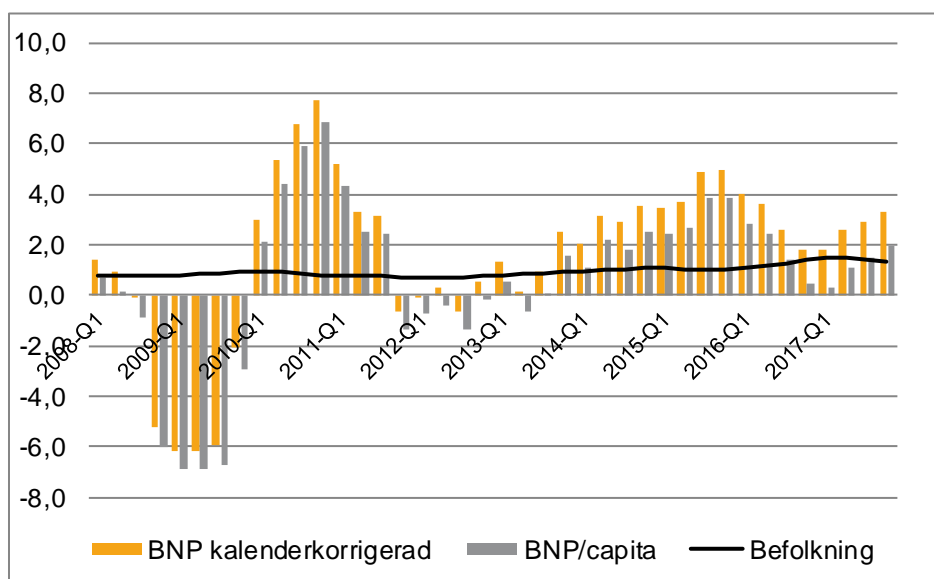
Näringslivets produktion ökade med 0,9 procent. Den starkaste utvecklingen återfanns inom varuproduktionen som steg med 1,3 procent efter en uppgång inom tillverkningsindustrin. Tjänsteproduktionen steg med 0,6 procent där främst handeln och fastighetsverksamhet ökade. Antalet arbetade timmar i näringslivet ökade med 1,1 procent. Eftersom näringslivets produktion inte utvecklades lika starkt som antalet arbetade timmar minskade arbetsproduktiviteten i näringslivet 0,3 procent.

Bidrag till säsongrensad BNP-utveckling, procentenheter.

	2016Kv3	2016Kv4	2017Kv1	2017Kv2	2017Kv3	2017Kv4
Hushållens konsumtion	0,2	0,3	0,4	0,3	0,2	0,3
Off konsumtion	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	0,0	0,3	0,6	0,3	0,9	-0,3
Lagerinvestering	-0,1	-0,5	0,5	0,0	0,0	0,3
Export	1,0	0,6	-0,4	1,3	0,1	1,1
Import	-0,4	-0,3	-0,7	-0,8	-0,6	-0,5
Exportnetto	0,6	0,3	-1,1	0,5	-0,5	0,6
BNP	0,5	0,5	0,4	1,2	0,8	0,9

Ökad BNP-tillväxt per capita

Befolkningstillväxten har successivt ökat sedan slutet av 1990-talet och fjärde kvartalet 2017 ökade befolkningen med 1,3 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Under samma period ökade BNP med 3,3 procent kalenderkorrigerat. BNP per capita steg med 2,0 procent jämfört med fjärde kvartalet 2016. Det är den högsta ökningstakten för BNP per capita sedan andra kvartalet 2016. Genomsnittet de senaste tio åren uppgår till 0,7 procent.

Procentuell ökning i volym för kalenderkorrigerad BNP och BNP per capita

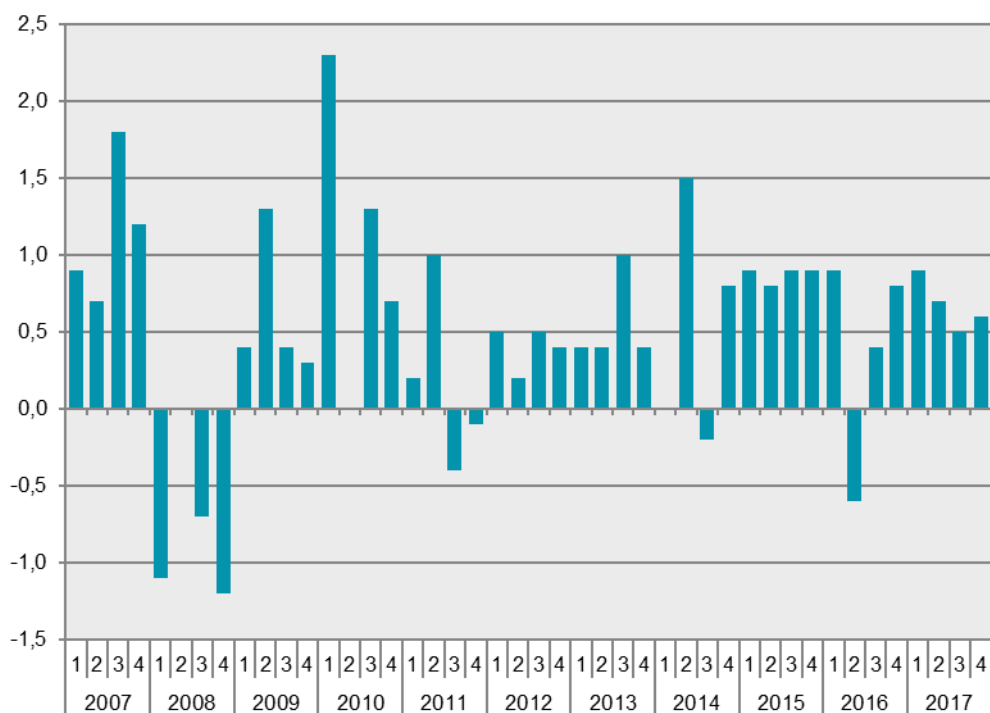
Hushållskonsumtionen

Måttlig uppgång i hushållens konsumtion

Hushållens¹ konsumtion fortsatte att öka fjärde kvartalet och i något högre takt än kvartalet innan. Konsumtionen av bland annat hotell- och restaurangtjänster och svensk konsumtion i utlandet utvecklades starkt och bidrog till ökningen.

Hushållens konsumtion växte med 0,6 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Tillväxttakten ökade därmed något jämfört med tredje kvartalet 2017 och var något högre än de senaste tio årens genomsnittliga tillväxttakt på 0,5 procent.

De egentliga hushållens konsumtionsutgifter totalt, volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

I den ändamålsfördelade konsumtionen var ökningen störst inom hotell- och restaurangtjänster. Konsumtionen av hotell- och restaurangtjänster vände upp och ökade med 1,6 procent och bidrog med 0,1 procentenheter till den totala utvecklingen. Konsumtionen av transporter, som främst avser bilar och drivmedel, samt konsumtionen av möbler m.m. ökade med 1,1 procent vardera och bidrog var och en med 0,1 procentenheter till utvecklingen.

Konsumtion av livsmedel ökade med 0,5 procent och bidrog med 0,1 procentenheter till utvecklingen. Övriga varor och tjänster, där bland annat personliga tjänster och finansiella tjänster ingår, ökade med 0,6 procent och bidrog också med 0,1 procentenheter till utvecklingen.

¹ De egentliga hushållen exklusive hushållens icke vinstdrivande organisationer.

Boendeutgifter är det största konsumtionsändamålet och står för drygt en fjärdedel av den totala konsumtionen. Utgifter för boende ökade med 0,4 procent fjärde kvartalet och bidrog med 0,1 procentenheter till den totala utvecklingen.

Konsumtionen av kläder och skor, hälso- och sjukvård, fritid och underhållning samt utbildning ökade också men bidrog inte nämnvärt till den totala konsumtionsutvecklingen.

Kommunikationstjänster, som bland annat avser mobiltelefoner och telefonitjänster, vände ned och minskade med 0,7 procent. Konsumtionen av alkohol och tobak minskade med 1,3 procent men hade endast en marginell påverkan på den totala utvecklingen.

Bidrag till den egentliga hushållskonsumtionen och volymutveckling per COICOP², bidrag i procentenheter och volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

COICOP	Volymutveckling	Bidrag
01 Livsmedel	0,5	0,1
02 Alkohol och tobak	-1,3	0,0
03 Kläder och skor	0,1	0,0
04 Boende	0,4	0,1
05 Möbler	1,1	0,1
06 Hälso- och sjukvård	0,8	0,0
07 Transporter	1,1	0,1
08 Kommunikation	-0,7	0,0
09 Fritid och Underhållning	0,2	0,0
10 Utbildning	0,5	0,0
11 Hotell och restaurang	1,6	0,1
12 Övriga varor och tjänster	0,6	0,1
Total konsumtion exkl. ofördelad konsumtion	0,5	0,5
15 Svensk konsumtion utomlands	2,2	0,1
16 Utländsk konsumtion i Sverige	0,7	0,0
TOTALT	0,6	0,6

COICOP	Volymutveckling	Bidrag
01 Livsmedel	-0,4	0,0
02 Alkohol och tobak	0,2	0,0
03 Kläder och skor	-2,3	-0,1
04 Boende	-0,6	-0,2
05 Möbler	1,3	0,1
06 Hälso- och sjukvård	0,8	0,0
07 Transporter	1,4	0,2
08 Kommunikation	-1,0	0,0
09 Fritid och Underhållning	0,0	0,0
10 Utbildning	0,3	0,0
11 Hotell och restaurang	1,2	0,1
12 Övriga varor och tjänster	-1,2	-0,1

² Classification of Individual Consumption by Purpose

Total konsumtion exkl. ofördelad konsumtion	-0,1	-0,1
15 Svensk konsumtion utomlands	-0,8	0,0
16 Utländsk konsumtion i Sverige	-9,7	0,6
TOTALT	0,5	0,5

Svenska hushålls inköp utomlands ökade med 2,2 procent jämfört med tredje kvartalet och bidrog med 0,1 procentenheter till den totala konsumtionsutvecklingen. Samtidigt ökade även utländska besökares konsumtion i Sverige med 0,7 procent. Eftersom hushållskonsumtionen endast ska återspegla svenska hushålls konsumtion dras utländska besökares inköp i Sverige bort från den totala ändamålsfördelade konsumtionen.

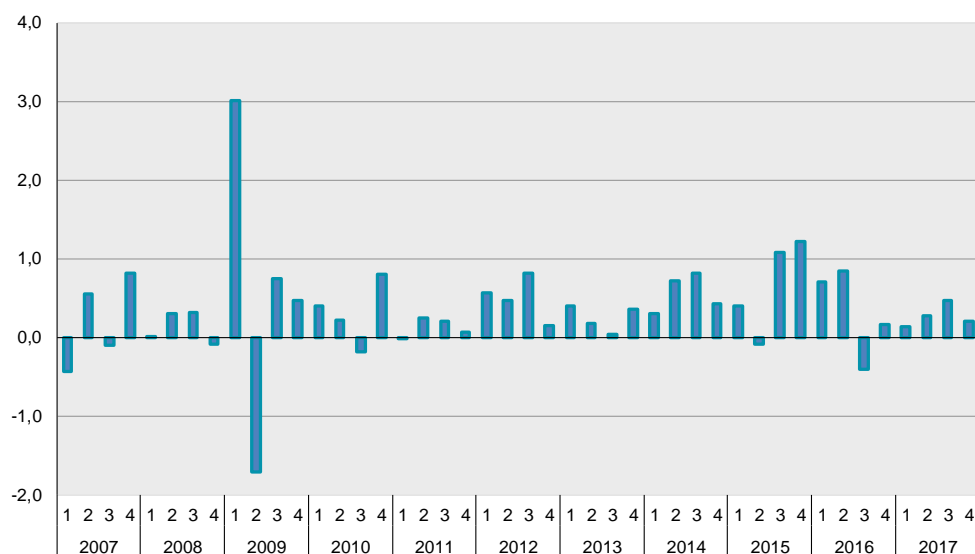

Offentlig konsumtion

Högre konsumtionsnivå i offentliga myndigheter

Den offentliga konsumtionen ökade svagt under fjärde kvartalet 2017 jämfört med föregående kvartal. Både kommuner och landsting ökade sina konsumtionsutgifter och bidrog till ökad konsumtion för de kommunala myndigheterna. Statlig konsumtion har däremot utvecklats svagt de senaste kvartalen, och minskade något även under fjärde kvartalet.

Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, volymförändring procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

Fjärde kvartalet ökade den offentliga konsumtionen med 0,2 procent i säsongrensade tal, vilket är en ökning som ligger under den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Utvecklingen är i nivå med det senaste året, men betydligt lägre än perioden dessförinnan. Under denna period, från tredje kvartalet 2015 till andra kvartalet 2016, bidrog migrationen till att den offentliga konsumtionen ökade i snabb takt, men de senaste kvartalen har dess effekt på konsumtionen mattats av. Det har även skett en viss förskjutning av konsumtionen kopplad till migrationen, från statliga myndigheter till kommunala myndigheter, under senaste året.

Fjärde kvartalet i år ökade både kommuner och landsting sin konsumtion i paritet med den genomsnittliga utvecklingen för de senaste tio åren. Staten minskade dock sina konsumtionsutgifter under kvartalet, och utvecklingen var därmed en bit under det historiska genomsnittet.

Bidrag till den offentliga konsumtionen och volymutveckling per myndighet fjärde kvartalet 2017, bidrag i procentenheter och volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

Myndighet	Volymutveckling	Bidrag	Genomsnittlig volymutveckling*
Staten	-0,3	-0,1	0,4
Kommunala myndigheter**	0,4	0,3	0,4
Totalt offentliga myndigheter	0,2	0,2	0,4

* Avser åren 2007-2017

** Avser kommunala myndigheter totalt, dvs kommuner och landsting tillsammans.

Statliga konsumtionsutgifter minskade

I säsongrensade värden minskade statens konsumtionsutgifter med 0,3 procent efter att ha utvecklats svagt även de fem föregående kvartalen. Främst bidrog en ökad försäljning och en svag utveckling av sociala naturaförmåner, produktion inköpt från privata utförare, till den minskade konsumtionen. Produktionen var dock oförändrad jämfört med föregående kvartal. Inom produktionen minskade förbrukningsutgifterna jämfört med föregående kvartal, medan arbetsinsatsen ökade. Sysselsättningen ökade med 0,4 procent och arbetade timmar ökade med 0,7 procent inom statliga myndigheter.

Kommunernas konsumtion ökade

Kommunerna står för ungefär hälften av de totala offentliga konsumtionsutgifterna, där utbildning och socialt skydd är de stora utgiftsposterna. Kommunernas konsumtion ökade fjärde kvartalet med 0,4 procent jämfört med föregående kvartal, vilket innebar en ökning för 18:e kvartalet i rad. Ökningen var i nivå med den historiska utvecklingen vilken i genomsnitt har legat på just 0,4 procent de senaste tio åren. Aktiviteten i kommunerna ökar stadigt, bland annat i form av integration och satsningar inom skolan. Det har även inneburit ett ökat antal sysselsatta och fler arbetade timmar. Jämfört med föregående kvartal ökade antalet sysselsatta med 0,3 procent medan arbetade timmar ökade med 0,8 procent.

Landstingens konsumtion ökade

Landstingens konsumtion ökade med 0,5 procent jämfört med föregående kvartal, vilket var strax över nivån för den historiska utvecklingen som under de senaste tio åren legat på 0,3 procent i genomsnitt. Den egna produktionen ökade marginellt, och har under de senaste året i praktiken varit oförändrad. Istället ökade sociala naturaförmåner, där inköp av vårdtjänster från privata vårdgivare och läkemedelsförmånen ingår, med 2,5 procent och bidrog till en totalt sett ökad konsumtion. Antalet sysselsatta i delsektorn ökade med 0,5 procent, medan antalet arbetade timmar ökade med 0,9 procent jämfört med föregående kvartal.

Investeringar

Nedåt för näringslivets investeringar

De fasta bruttoinvesteringarna inom näringslivet minskade för både materiella och immateriella investeringar. Offentliga myndigheters investeringar utvecklades också svagt.

De fasta bruttoinvesteringarna sjönk med 1,3 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det kan jämföras med en genomsnittliga kvartalsvis tillväxt på 0,7 procent de senaste tio åren. Det innebär att fasta bruttoinvesteringar höll tillbaka BNP-tillväxten med 0,3 procentenheter.

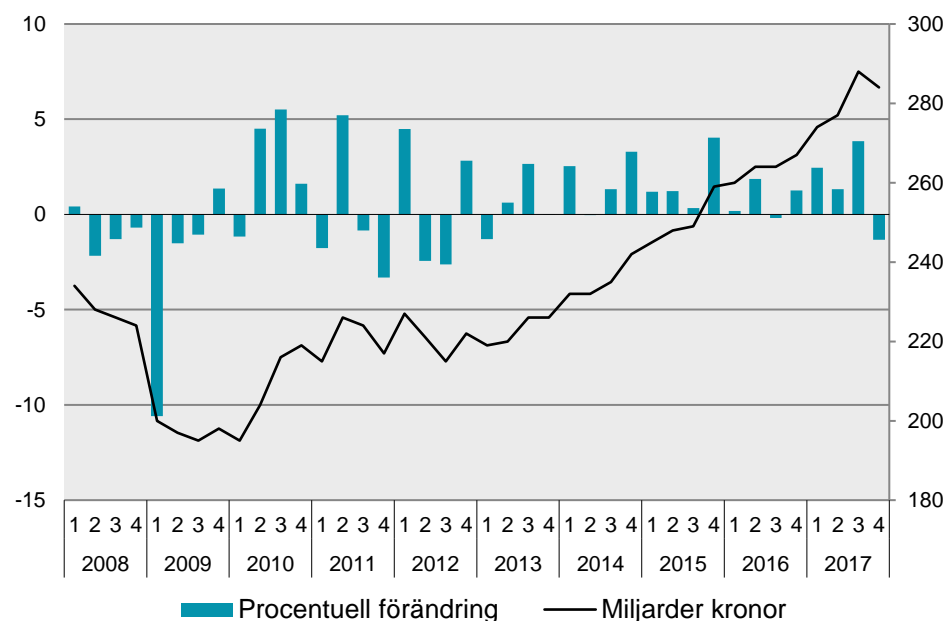
De materiella investeringarna har utvecklats svagt under kvartalet. Bygg- och anläggningsinvesteringar inklusive bostäder minskade med 0,8 procent. Detta sedan bostäder ökade med endast 0,5 procent, medan övriga byggnader och anläggningar minskade med 2,2 procent.

Maskininvesteringar inklusive vapensystem minskade med 1,8 procent även om transportmedel steg 0,7 procent och IKT-utrustning ökade med måttliga 0,4 procent. Men den stora anledningen till nedgången var att övriga maskiner och inventarier inklusive vapen sjönk med 3,2 procent.

De immateriella investeringarna minskade med 1,7 procent och låg bakom ungefär en tredjedel av nedgången i de fasta bruttoinvesteringarna under fjärde kvartalet.

Fasta bruttoinvesteringar

Volymförändring i procent jämfört med föregående kvartal respektive kvartalsvärden i miljarder kronor. Säsongrensat och mätt i fasta priser år 2016.

Nedgång i både tjänste- och varubranscher

Näringslivets investeringar minskade med 1,5 procent fjärde kvartalet. Det kan jämföras med genomsnittet de senaste tio åren på 0,7 procent. Alla varubranscher i näringslivet minskade förutom gruvor och mineral.

Inom tjänstebranscherna var det däremot många branscher som ökade såsom handel, transporter, fastighetsförvaltning och finansiella företag. Totalt var det dock en lika stor nedgång, med 0,6 procentenheter, för både varubranscher och tjänstebranscher.

Varuproducenternas investeringar sjönk främst inom tillverkningsindustrin som minskade med 3,6 procent och gav ett negativt bidrag med 0,5 procentenheter till de totala fasta bruttoinvesteringarna. Investeringar i byggföretagens egna investeringstillgångar minskade med 4,3 procent vilket gav ett negativt bidrag på 0,1 procentenheter.

Bland tjänstenäringarna minskade information och kommunikationstjänster med nära 18 procent och bidrog kraftigt negativt med minus 2,0 procentenheter till den totala investeringsnedgången.

Fasta bruttoinvesteringar fördelat på sektor och bransch

Volymutveckling i procent jämfört med föregående kvartal, bidrag till totala investeringar i procentenheter samt genomsnittlig utveckling de senaste 10 åren. Säsongrensat och mätt i fasta priser.

	10-års snitt	16Kv4	17Kv1	17Kv2	17Kv3	17Kv4	Bidrag
Varubranscher	0,2	4,0	4,0	0,5	2,6	-2,6	-0,6
därav: tillv. industrin	0,3	7,4	1,7	2,8	3,4	-3,2	-0,5
Tjänstebranscher	1,0	-0,3	3,2	0,8	5,5	-1,0	-0,6
därav: Fastighetsförv.	0,7	2,9	2,4	3,3	2,4	2,7	0,8
Näringslivet	0,7	0,9	3,4	0,7	4,6	-1,5	-1,2
Offentliga myndigheter	0,6	3,0	-2,1	4,2	-0,1	-0,9	-0,1
Totalt	0,7	1,3	2,5	1,3	3,8	-1,3	-1,3

Offentliga investeringar minskade

De offentliga myndigheternas investeringar minskade med 0,9 procent. Statliga myndigheters och landstingens investeringar drog ned utvecklingen medan de primärkommunala investeringarna ökade med 1,5 procent vilket vägde upp nedgången i övrigt för offentliga myndigheter.

Lagerinvesteringar

Lager höjde BNP-utvecklingen

Lagerinvesteringarna minskade med 4,5 miljarder kronor i fasta priser. Lageromslaget³ var 6,7 miljarder kronor och bidrog till att höja BNP-utvecklingen med 0,6 procentenheter mätt i årstakt. I säsongsrensade värden var effekten på BNP-utvecklingen 0,3 procentenheter.

Lagerinvesteringarnas BNP-påverkan beräknas som lagerförändringen under kvartalet minus lagerförändringen under motsvarande kvartal föregående år, s k lageromslag, i procent av BNP. I säsongsrensade värden beräknas lagerinvesteringarnas BNP-påverkan som förändringen under kvartalet minus förändringen föregående kvartal i procent av BNP föregående kvartal. Lagerinvesteringarna säsongsrensas endast på aggregerad nivå. Avsnittet nedan beskriver därför genomgående jämförelser mot motsvarande kvartal föregående år.

Det är brukligt att företagen avvecklar sina lager under fjärde kvartalet varje år. Så skedde även detta kvartal, dock i mindre utsträckning än fjärde kvartalet 2016. Den totala avvecklingen av lager var 4,5 miljarder i fasta priser, jämfört med 11,2 miljarder under fjärde kvartalet 2016.

Inom industrin skedde en viss uppbyggnad av insatsvaror istället för avveckling som är det vanliga under ett fjärdekvartal. Avvecklingen av produkter i arbete var mindre än vad som är brukligt. Industrins lagerinvesteringar var 0,3 miljarder i fasta priser, jämfört med -4,7 miljarder under motsvarande kvartal föregående år.

Varuhandeln avvecklade sina lager i något mindre omfattning än vad som är brukligt under ett fjärdekvartal. Inom varuhandeln var det detaljhandeln som istället för att minska sina lager gjorde en viss mindre uppbyggnad. Varuhandelns avveckling av lager var 6,7 miljarder aktuellt kvartal jämfört med 7,3 miljarder fjärde kvartalet 2016.

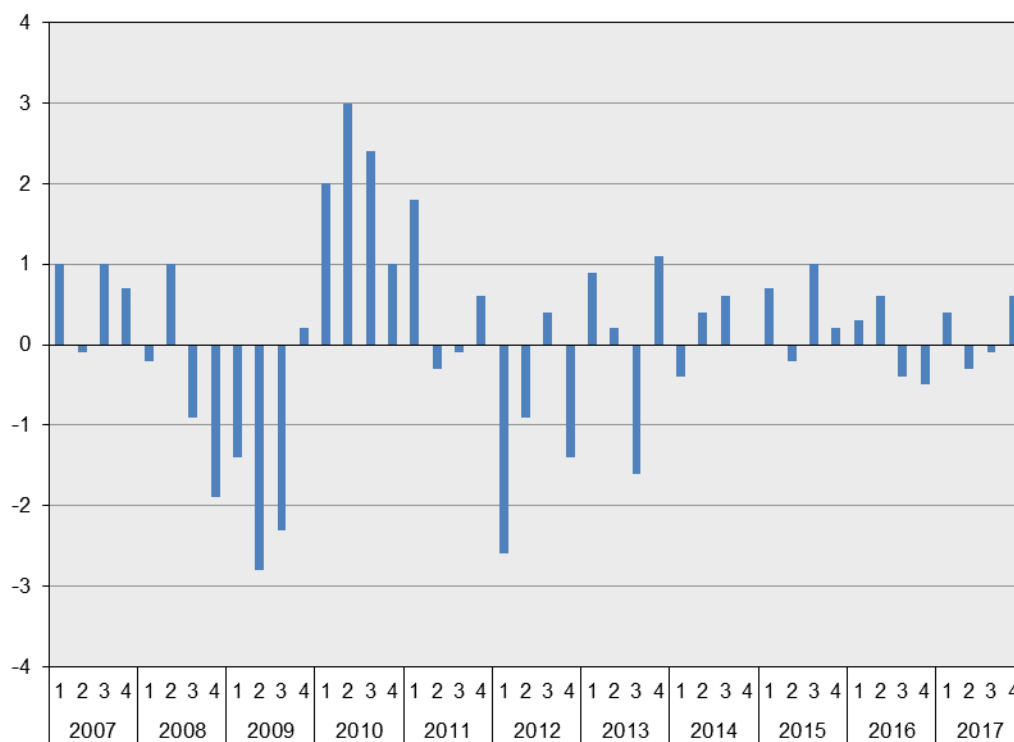
Lagerbidraget för det första kvartalet 2017 har reviderats upp med 0,2 procentenheter till 0,4 procentenheter sedan föregående publicering med hjälp av nya statistikunderlag. Lagerbidraget för andra kvartalet 2017 var oförändrat -0,3 procentenheter. Lagerbidraget för tredje kvartalet 2017 har reviderats från -0,2 till -0,1 procentenheter sedan föregående publicering.

Övriga lager, utöver industri- och varuhandelslager, hade sammantaget marginell påverkan på BNP-tillväxten.

---

³ Lageromslag kan anta ett positivt eller negativt värde och visar lagerförändringen jämfört med lagerförändringen motsvarande kvartal föregående år.

Lagerbidrag till BNP-utvecklingen mätt i årstakt, faktiska värden, procentenheter

Utrikeshandel

Positivt utrikeshandelsnetto åter igen

Stark export under årets fjärde kvartal bidrog till att exportnettot åter blev positivt efter det negativa utfallet tredje kvartalet. Exporten ökade med 2,4 procent och bidrog med 1,1 procentenheter till BNP-tillväxten.

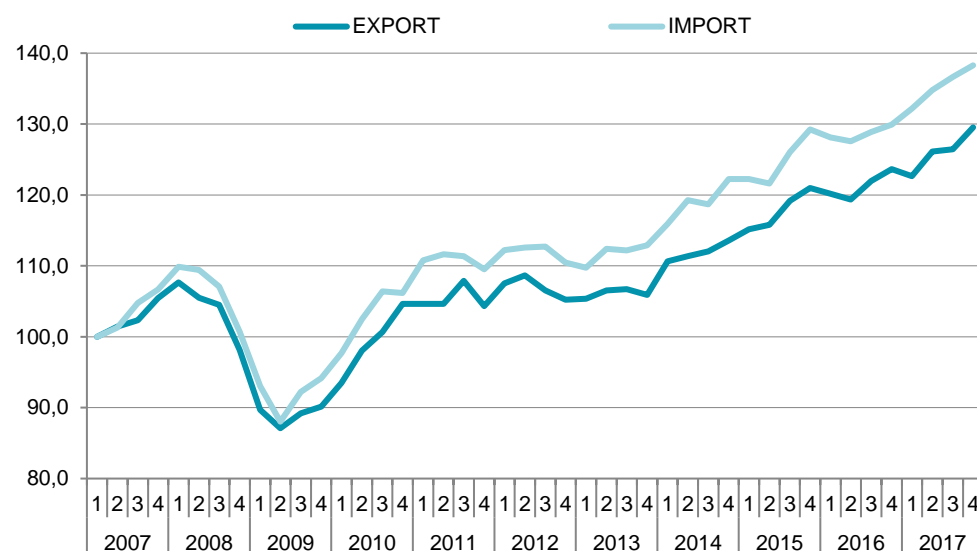
Exporten ökade med 2,4 procent fjärde kvartalet, säsongrensats och jämfört med tredje kvartalet. Både varu- och tjänsteexporten bidrog till uppgången men det var framförallt varuexporten som utvecklades starkt och ökade med 3,2 procent. Tjänsteexporten ökade med 0,7 procent.

Importen ökade med 1,2 procent under fjärde kvartalet vilket är något högre än genomsnittet på 0,8 procent de senaste tio åren. Varuimporten ökade med 2,0 procent medan tjänsteimporten sjönk med 0,6 procent.

Sammantaget ökade exportnettot och höjde BNP-tillväxten med 0,6 procentenheter. Tredje kvartalet drog exportnettot ned BNP-utvecklingen med 0,5 procentenheter.

Utrikeshandel

Säsongrensats volymindex 2007=100

Uppgång för både varu- och tjänsteexport

Exporten ökade med 2,4 procent under fjärde kvartalet. Det är betydligt högre än det tioåriga genomsnittet på 0,6 procent.

Varuexporten ökade med 3,2 procent, säsongrensats och jämfört med tredje kvartalet. Framförallt ökade exporten av energi och investeringsvaror med 10,5 respektive 5,5 procent.

Exporten av tjänster ökade med 0,7 procent. Exporten av FoU och utländsk konsumtion i Sverige ökade mest med 16,5 procent respektive 0,7 procent.

Minskade gjorde istället exporten av datatjänster med 5,5 procent vilket dämpade uppgången.

Stark varuimport fjärde kvartalet

Importen ökade med 1,2 procent under fjärde kvartalet. Det var varuimporten som drev uppgången då tjänsteimporten istället minskade.

Varuimporten ökade med 2,0 procent. Importen av investeringsvaror bidrog mest till uppgången. Importen av energi minskade med 3,5 procent vilket höll tillbaka uppgången något.

Tjänsteimporten minskade med 0,6 procent. Svensk konsumtion i utlandet minskade och bidrog till nedgången. Även FoU minskade medan importen av datatjänster ökade med 1,8 procent.

Export och import av varor och tjänster

Volymutveckling i procent jämfört med föregående kvartal, bidrag till totala exporten/importen i procentenheter samt genomsnittlig utveckling de senaste 10 åren. Säsongsrensad och mätt i fasta priser.

	10- årssnitt	Kv4 2016	Kv1 2017	Kv2 2017	Kv3 2017	Kv4 2017	Bidrag
Export	0,6	1,4	-0,8	2,9	0,2	2,4	2,4
Export varor	0,4	1,4	0,3	2,6	1,2	3,2	2,2
Export tjänster	1,2	1,3	-3,2	3,4	-1,8	0,7	0,2
Import	0,8	0,8	1,7	2,0	1,4	1,2	1,2
Import varor	0,7	0,8	1,1	1,6	1,4	2,0	1,4
Import tjänster	1,0	0,8	3,1	2,9	1,3	-0,6	-0,2

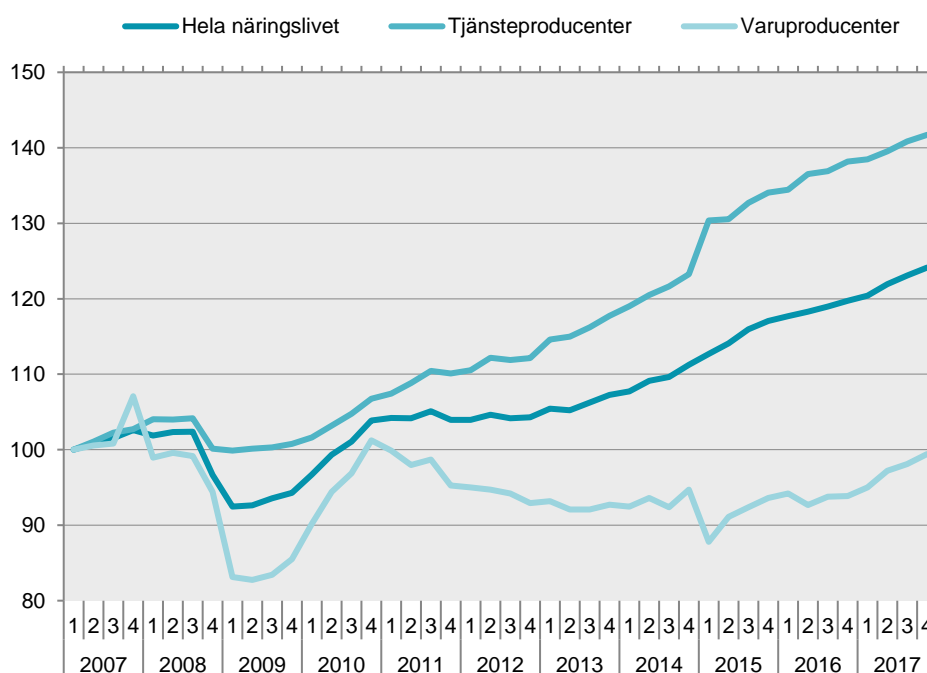
Näringslivets produktion

Varuproduktionen växlade upp

Produktionen i näringslivet ökade med god fart under fjärde kvartalet. Både varuproduktionen och tjänsteproduktionen bidrog till uppgången. Jämfört med föregående kvartal tilltog tillväxttakten för varuproducenterna medan den dämpades något för tjänsteproducenterna. Fastighetsverksamhet inom tjänsteproducenterna och tillverkningsindustrin inom varuproducenterna noterade höga ökningstal.

Produktionen inom näringslivet ökade med 0,9 procent säsongrensat och jämfört med föregående kvartal, vilket är samma ökningstakt som kvartalet innan. Det är något högre än de tio senaste årens genomsnittliga kvartalstillväxt på 0,5 procent. De tjänsteproducerande branscherna steg med 0,6 procent vilket gav ett BNP-bidrag på 0,3 procentenheter. De varuproducerande branscherna ökade med 1,3 procent, vilket drog upp BNP-utvecklingen med 0,3 procentenheter. Sett i ett något längre perspektiv är det tjänstebanscher som har varit den främsta drivkraften de senaste åren. Fjärde kvartalet var det dock varuproducenterna som utvecklades starkast.

Index för näringslivets förädlingsvärde i fasta priser, säsongrensade värden, första kvartalet 2007=100⁴

⁴ Ericsson AB har sedan publiceringen i september 2017 klassificerats från ett renodlat industriföretag till huvudsakligen ett tjänsteföretag. För nationalräkenskaperna innebär det nu ett tidseriebrott mellan kvartal 4 2014 och kvartal 1 2015 när det gäller berörda branscher.

Stark tillväxt för varuproduktionen

Under fjärde kvartalet ökade de varuproducerande branscherna sin produktion med 1,3 procent. Ökningen var högre än föregående kvartal och tillväxttakten var betydligt högre än tio-årsnittet på 0,1 procent. Störst var ökningen inom tillverkningsindustrin som steg med 2,0 procent och bidrog med 0,4 procentenheter till den totala produktionsökningen. Även utvinning av mineral ökade med 1,1 procent vilket överstiger tio-årsnittet på 0,1 procent. El, gas, värme, vatten inklusive reningsverk vände däremot nedåt med 0,6 procent efter två starkare kvartal.

Tjänsteproduktionen mattades av

Fjärde kvartalet ökade tjänstebanschernas produktion med 0,6 procent, vilket är en någon lägre ökningstakt än tredje kvartalet och även något lägre än de tio senaste årens genomsnittliga tillväxt på 0,8 procent. Uppgången var trots det något svagare utfallet fortsatt bred, samtliga delaggregat utom kultur och övrig service ökade. Parti och detaljhandel lämnade det största bidraget till produktionsökningen inom tjänsteproduktionen, tillsammans med banker och försäkringsbolag. Även fastighetsverksamhet ökade relativt mycket. Produktionen av kultur och övrig service minskade med 0,3 procent.

Volymutvecklingstal (procent) näringslivets produktion, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal samt genomsnitt de senaste 10 åren.

	2016 Kv4	2017 Kv1	2017 Kv2	2017 Kv3	2017 Kv4	10- årsnitt
Varuproducenter	0,1	1,2	2,3	0,9	1,3	0,1
Jordbruk, skogsbruk och fiske	-0,2	0,0	0,9	0,3	0,7	0,1
Utvinning av mineral	-1,3	-0,3	4,6	-0,5	1,1	0,1
Tillverkningsindustri	-0,5	1,6	1,6	0,7	2,0	0,0
El, gas, värme, vatten inkl reningsverk	0,5	-0,7	2,6	0,8	-0,6	0,4
Byggindustri	1,7	1,5	4,2	1,9	0,7	0,0
Tjänsteproducenter	0,9	0,2	0,8	0,9	0,6	0,8
Parti- och detaljhandel	0,4	0,1	1,2	0,8	0,9	0,7
Transport o kommunikation	0,4	-0,5	0,9	0,4	0,4	0,2
Hotell och restaurang	-0,4	-0,1	-0,2	0,0	0,1	0,5
Informations- och kommunikationstjänster	1,7	0,3	0,6	1,9	0,3	1,8
Banker och försäkringsbolag	0,6	0,1	1,8	0,8	0,9	0,9
Fastighetsverksamhet	0,3	0,6	-0,5	0,5	1,3	0,6
Företagstjänster	2,4	1,1	1,9	1,2	0,3	0,9
Utbildning och sjukvård	-0,5	-1,3	-1,1	0,6	0,3	1,1
Kultur och övrig service	2,3	-0,2	0,9	1,8	-0,3	0,6
Totalt	0,7	0,5	1,3	0,9	0,9	0,5

Arbetsmarknad och produktivitet

Under fjärde kvartalet ökade befolkningen liksom antal sysselsatta och antalet arbetade timmar. Eftersom antalet arbetade timmar ökade mer än antalet sysselsatta så steg medelarbetstiden. Produktiviteten i näringslivet föll eftersom antalet arbetade timmar ökade något mer än produktionen. BNP per capita ökade med 2,0 procent jämfört med samma kvartal föregående år i kalenderkorrigerade värden.

Antal sysselsatta fortsatte upp

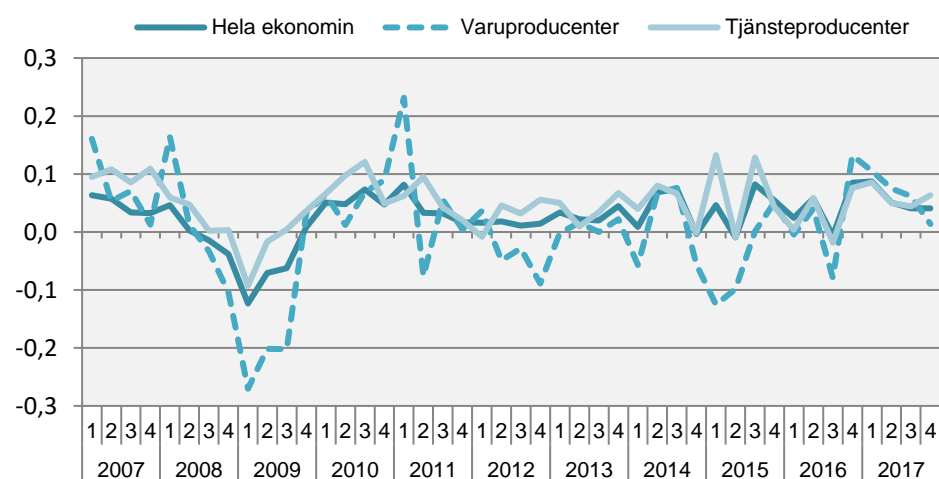
Antalet sysselsatta ökade totalt med 0,4 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Det var en något högre ökningstakt än den genomsnittliga kvartalsutvecklingen de senaste tio åren på 0,3 procent.

I näringslivet ökade antal sysselsatta med 0,5 procent, vilket även det var högre än snittet de senaste tio åren. Tillväxttakten för antal sysselsatta i de varuproducerande branscherna var 0,1 procent. I tillverkningsindustrin minskade antal sysselsatta medan byggbranschen ökade detsamma. Antalet sysselsatta ökade starkt inom de allra flesta tjänstebranscher. Totalt ökade de tjänsteproducerande branscherna sin sysselsättning med 0,6 procent vilket var något högre än snittet de senaste tio åren. Sysselsättningen i offentliga myndigheter fortsatte upp och ökade med 0,4 procent.

Antalet sysselsatta inom de tjänsteproducerande branscherna har ökat i stort sett kontinuerligt de senaste tio åren, med undantag för några kvartal under finanskrisen år 2008 och 2009 då det skedde en viss nedgång. Den genomsnittliga ökningen av antal sysselsatta för tjänsteproducenterna har varit 0,5 procent de senaste tio åren. De senaste kvartalen har dock även varuproducenterna ökat i god takt, främst drivet av byggindustrin.

Antal sysselsatta

Procentuell förändring, säsongrensat

Stark utveckling av antalet arbetade timmar

Antalet arbetade timmar i hela ekonomin hade en stark utveckling och ökade med 1,0 procent fjärde kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var klart högre än genomsnittet de senaste tio åren på 0,3 procent. Starkast var utvecklingen i näringslivet. Där ökade antalet timmar med 1,1 procent. Inom

offentliga myndigheter var utvecklingen svagare än under tredje kvartalet trots att antalet timmar ökade med starka 0,8 procent.

Antal arbetade timmar i de varuproducerande branscherna ökade fjärde kvartalet med 0,7 procent. I motsats till utvecklingen för antal sysselsatta så ökade de arbetade timmarna i tillverkningsindustrin medan byggbranschens arbetade timmar var oförändrade. De tjänsteproducerande branschernas arbetade timmar ökade fjärde kvartalet med 1,3 procent. I stort sett alla tjänsteproducerande branschaggregat visade höga ökningstal.

Antalet arbetade timmar för de offentliga myndigheterna ökade fjärde kvartalet med 0,8 procent. Såväl de statliga, primärkommunal och landstingskommunal timmarna ökade.

De senaste tio åren har det varit stora skillnader i utvecklingen inom de olika delarna av näringslivet. Antalet arbetade timmar inom de varuproducerande branscherna har legat ganska stabilt under de senare åren efter turbulensen kring finanskrisen. Antalet arbetade timmar inom tillverkningsindustrin har dock minskat medan byggindustrin har bidragit positivt med en genomsnittlig uppgång på 0,6 procent per kvartal. De tjänsteproducerande branscherna har å andra sidan haft en uppåtgående trend i antalet arbetade timmar. Särskilt stark har ökningen varit inom vård och utbildning samt hotell och restaurang.

För hela ekonomin ökade medelarbetstiden med 0,6 procent fjärde kvartalet. Medelarbetstiden inom näringslivet ökade med 0,7 procent och inom de offentliga myndigheterna ökade den med 0,5 procent.

Fallande arbetsproduktivitet i näringslivet

I säsongrensade tal föll arbetsproduktiviteten i näringslivet med 0,3 procent jämfört med tredje kvartalet. Antalet arbetade timmar ökade med 1,1 procent och produktionen ökade med 0,9 procent.

I de varuproducerande branscherna steg produktiviteten med 0,6 procent, vilket var en följd av att arbetade timmar ökade med 0,7 procent och produktionen ökade med 1,3 procent.

De tjänsteproducerande branschernas produktivitet föll med 0,7 procent eftersom produktionen ökade med 0,6 procent och timmarna ökade med 1,3 procent.

Inkomster och sparande

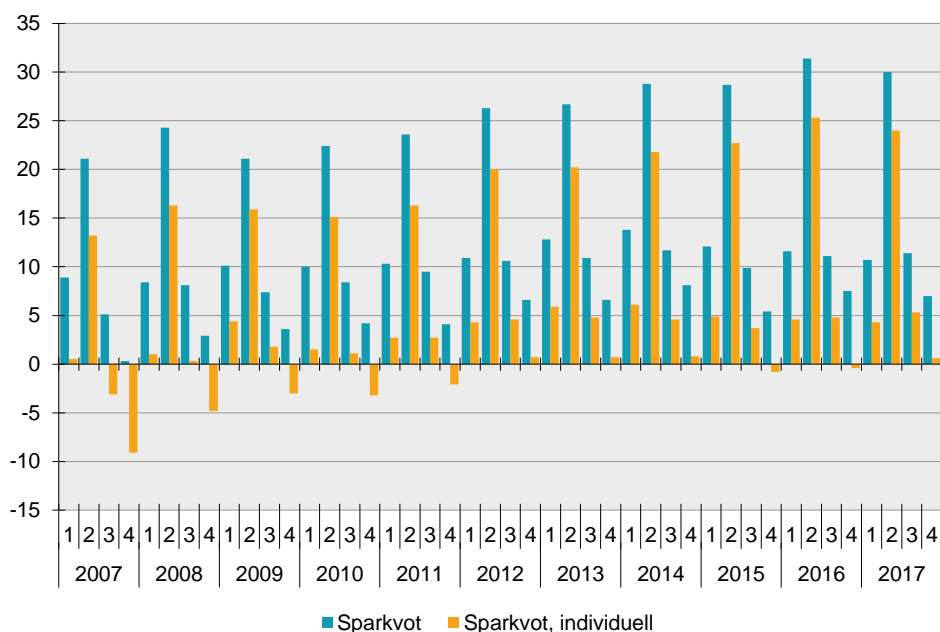
Hushållens sparkvot minskade

Hushållens⁵ sparkvot minskade fjärde kvartalet 2017 jämfört med motsvarande kvartal 2016. Sparandet har varit högt sedan 2012. Under åren 2009-2011, i spåren av finanskrisen, minskade sparkvoten något. Ökningen av lönesumman gav det största bidraget till inkomstökningen.

Utvecklingen beskrivs i faktiska termer och i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år om inget annat anges.

Åren närmast efter finanskrisen, 2009-2011, minskade sparkvoten något, men sedan 2012 har sparandet varit historiskt högt. Sparandet, inklusive kollektiva försäkringar, minskade med 2 miljarder till 40 miljarder fjärde kvartalet 2017 jämfört med motsvarande kvartal 2016. Tjänste- och premiepensionssparandet bidrog mest till minskningen. Hushållens sparkvot uppgick till 7,0 procent fjärde kvartalet 2017. Den individuella sparkvoten, sparandet exklusive tjänste- och premiepensioner, var 0,6 procent. Det innebär en ökning med 1 procentenhet. Det finansiella sparandet minskade med 4,2 miljarder och uppgick till 18 miljarder.

Hushållens sparkvot, procent av disponibel inkomst

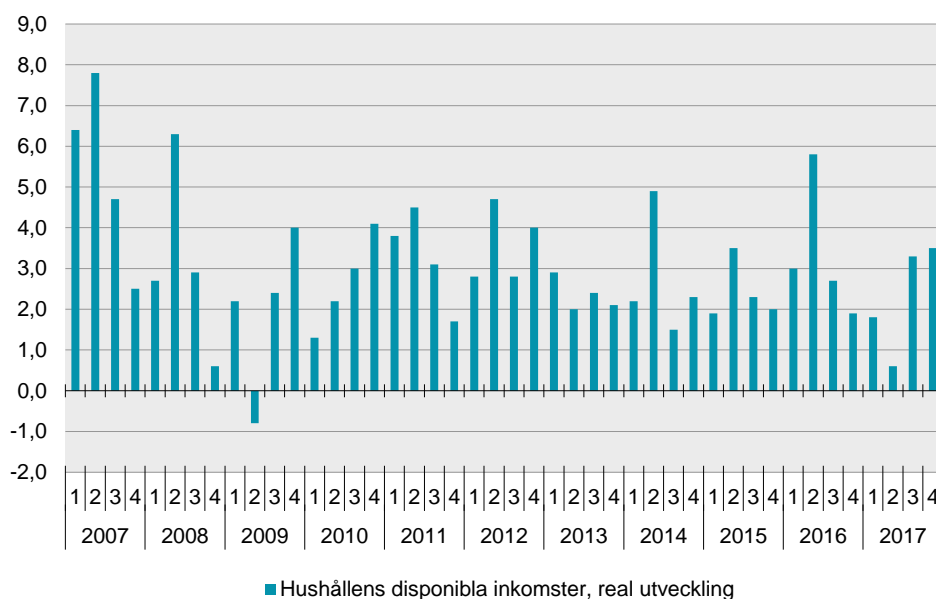
⁵ Alla uppgifter avser hushållssektorn, d.v.s. egentliga hushåll inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO) om inget annat anges.

Hushållens disponibla inkomster uppgick till 529 miljarder fjärde kvartalet vilket var en ökning med 5,0 procent nominellt och 3,5 procent realt jämfört med motsvarande kvartal 2016. Om utvecklingen för den reala disponibla inkomsten justeras med befolkningsökningen under fjärde kvartalet uppgick den istället till 2,1 procent.

Befolkningsökningen, som är skillnaden mellan tillväxten av den reala disponibla inkomsten och den så kallade per capita-utvecklingen, avtog något mot slutet av 2017 och uppgick till 1,4 procent fjärde kvartalet 2017. Åren 2014-2015 ökade befolkningen i genomsnitt med 1 procent och under 2016 med 1,2 procent. Från år 2000 till år 2013 ökade befolkningen stadigt, från i snitt 0,2 procent till 0,9 procent.

En stor del av ökningen i hushållens disponibla inkomster fjärde kvartalet i år förklaras av ökade löneinkomster och pensionsutbetalningar. Löneinkomsterna ökade med 4,6 procent medan sociala förmåner, där pensionsutbetalningar ingår, ökade med 5,1 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Sammansatt förvärvsinkomst, d.v.s. inkomst från egna företag i hushållssektorn, ökade med 6,3 procent vilket främst beror på en stark tillväxt i bygg- och anläggningsindustrin.

Hushållens disponibla inkomster, real procentuell utveckling jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Föräldraförsäkring och barnbidrag ökar

Transfereringsinkomsterna ökade med 4,5 procent och uppgick till 228 miljarder kronor. De transfereringsinkomster som ökade mest förutom pensionerna var föräldraförsäkringar inklusive barnbidrag och etableringsersättning till nyanlända invandrare, vilka ökade med 0,7 respektive 0,2 miljarder. Sjukpenning och rehabilitering minskade mest, med 0,7 miljarder. Vad gäller sjukpenning och rehabilitering visade sjukpenningtalen på minskningar. Längden på sjukfall upp till ett år minskade samtidigt som startade sjukskrivningsfall minskade. Däremot ökade antalet längre sjukfall. Andra löpande transfereringar ökade med 2,3 procent. I andra löpande transfereringar ingår bl.a. skadeförsäkringsutbetalningar och inkomstillägg för bostadsrätter.

Transfereringsutgifterna steg med 1,6 procent till 320 miljarder. Högre skatteutgifter bidrog mest till ökningen. Skatterna steg med 4,3 procent.

Kapitalinkomstnettot minskade med 4,8 miljarder till 25 miljarder. I kapitalinkomstnettot ingår utgiftsräntor och inkomsträntor⁶, utdelningar samt övriga kapitalinkomster och kapitalutgifter.

Hushållens räntenetto, d.v.s. skillnaden i ränteintäkter och ränteutgifter, är alltid negativt. Räntenettet, innan FISIM-justeringar, uppgick till minus 19 miljarder fjärde kvartalet. Ökande insättningar på konton i MFI⁷ bidrog till ökade ränteintäkter medan hushållens ökning av lånen gav högre ränteutgifter. Ränteutgifterna, innan FISIM-justeringar, ökade med 0,4 miljarder till 20,4 miljarder medan intäkterna ökade med 0,2 miljarder till 1,3 miljarder. Hushållens individuella konsumtionsutgifter ökade med 4,0 procent i löpande priser.

Inkomster och utgifter för hushållen och dess icke-vinstdrivande organisationer, löpande priser, miljarder kronor

	Kv 4 2017	Förändring mot kv 4 2016
Egentliga löner	460	4,6%
Sociala avgifter	90	3,0%
Driftsöverskott egna hem	17	4,7%
Sammansatt förvärvsinkomst	29	6,3%
Kapitalinkomster	33	-12,0%
Kapitalutgifter	7	4,6%
Primärinkomstsaldo	621	3,4%
Transfereringsinkomster	228	4,5%
Sociala förmåner	184	5,1%
Andra löpande transfereringar	44	2,3%
Transfereringsutgifter	320	1,6%
Inkomst- och övr. löpande skatter	184	4,3%
Sociala avgifter	106	-2,8%
Sociala förmåner, användning	3	5,8%
Andra löpande transfereringar	27	1,2%
Disponibel inkomst	529	5,0%

⁶ Justerade för FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured)

⁷ Monetära finansinstitut (banker m.fl.).

Traditionellt underskott för offentlig förvaltning

Det finansiella sparandet för offentlig förvaltning visade som vanligt ett underskott under fjärde kvartalet. Samtliga delsektorer förutom staten redovisade underskott. Sparandet är vanligtvis negativt under årets sista kvartal, vilket främst beror på högre utgifter.

Som vanligt redovisades ett underskott för offentlig förvaltning avseende fjärde kvartalet. Det uppgick till 13,6 miljarder kronor men var en förbättring med 1,2 miljarder jämfört med motsvarande period föregående år. Att ett underskott redovisas har sin förklaring i att konsumtions- och investeringsutgifter brukar vara höga under sista kvartalet vilket även var fallet 2017.

Inkomsterna fortsatte öka i likhet med tidigare kvartal under året. Produkt- och produktionsskatter, i form av ökning för både mervärdesskatt och löneskatter, samt inkomstskatter ökade relativt mycket. Dessa skatteinkomster ökade tillsammans med 20,1 miljarder jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Däremot minskade utdelningar från bolag med 1,9 miljarder under samma period.

Det samlade underskottet fjärde kvartalet förklaras av höga konsumtions- och investeringsutgifter. Noterbart är att ökningen av konsumtionsutgifterna mattats av och ökade under fjärde kvartalet med 8,9 miljarder vilket kan jämföras med genomsnittlig ökning under de tre första kvartalen med 12,5 miljarder. Det är framför allt kommunernas och statens konsumtion som inte ökat lika mycket som tidigare. Vid jämförelse med fjärde kvartalet 2016 ökade utgifterna lite extra p.g.a. två jämförelsestörande poster där fjärde kvartalet 2016 var extra lågt. Det avsåg återbetalning av delar av EU-momsavgiften samt förändrad assistansersättning.

Finansiellt sparande inom offentlig förvaltning, miljarder kronor

	2016 Helår	2017 Kv1	2017 Kv2	2017 Kv3	2017 Kv4	2017 Helår
Offentlig förvaltning	52,2	13,2	40,1	12,2	-13,6	51,8
Stattlig förvaltning	71,1	3,8	33,4	21,7	7,9	66,8
Sociala trygghetsfonder	3,7	-1,1	6,6	-2,6	-2,8	0,1
Kommuner	-11,5	9,0	2,2	-5,1	-10,9	-4,8
Landsting	-11,1	1,4	-2,1	-1,8	-7,9	-10,3

Statens sparande visade ett osedvanligt överskott under årets sista kvartal för andra året i rad. Fjärde kvartalet brukar normalt sett visa underskott. Överskottet uppgick till 7,9 miljarder, vilket var 2,8 miljarder lägre än fjärde kvartalet 2016. Det var fortsatt ökade skatteinkomster som bidrog till överskottet. Mervärdesskatten ökade 6,2 miljarder och arbetskrafts- och löneskatter med 4,9 miljarder. Utgifterna ökade också, men i två fall beroende på jämförelsestörande poster i form av återbetald EU-momsavgift och förändrad assistansersättning fjärde kvartalet 2016. Samtidigt avtog ökningen av konsumtionsutgifter fjärde kvartalet och ränteutgifterna minskade. Det bidrog till att hålla tillbaka utgiftsökningen under kvartalet.

Historiskt har sociala trygghetsfonder visat stabila överskott. De har nu förbytt till återkommande underskott, förutom andra kvartalet där utdelningar från bolag ligger till grund för ett positivt sparande. Underskottet fjärde kvartalet uppgick till 2,8 miljarder vilket var större än det under fjärde kvartalet föregående år, vilket resulterade i ett försämrat sparande med 2,0 miljarder. Pensionsavgifterna räckte inte till för att täcka upp för de ökade pensionsutbetalningarna, samtidigt som utdelningar från bolag var lägre.

Kommunerna redovisade ett sedvanligt underskott fjärde kvartalet som uppgick till 10,9 miljarder. Underskottet var lägre än motsvarande kvartal föregående år och innebar en förbättring av sparandet med 3,2 miljarder. Orsaken till det förbättrade sparandet var att lönekostnader inte ökade i samma omfattning som tidigare. Inkomstskatter fortsatte öka medan transfereringsinkomster från staten avtog fjärde kvartalet och ökade inte som tidigare under året. Som vanligt var kommunernas konsumtions- och investeringsutgifter höga under årets sista kvartal vilket var grundorsaken till underskottet.

Landstingen är den delsektor inom offentlig förvaltning som trots bra konjunkturläge, med tilltagande inkomstskatter som följd, redovisat underskott de flesta kvartal de senaste åren. Fjärde kvartalet var inget undantag, om än mindre underskott jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Underskottet på 7,9 miljarder förklaras främst av höga konsumtions- och investeringsutgifter. I likhet med kommunerna är det normalt för att vara årets sista kvartal. Sparandet fjärde kvartalet förbättrades med 2,7 miljarder vilket främst har sin förklaring i att det utbetalades ett kapitaltillskott till ett bolag under motsvarande kvartal föregående år. Men även investeringsutgifterna minskade under kvartalet.

Samtliga tre tidigare kvartal 2017 har reviderats ner. Kvartal 1 med 1,7 miljarder, kvartal 2 med 1,9 miljarder och kvartal 3 med 3,8 miljarder. Generellt sett har inkomstskatter reviderats ner samtliga kvartal medan mervärdesskatten reviderats ner 2,3 miljarder kvartal 3 varför den revideringen blev större. År 2015 och 2016 har reviderats till följd av reviderade räntor och kvarhållna utdelningar medan år 2016 även påverkats av nya uppgifter från Taxeringsutfallet. År 2015 reviderades upp med 1,1 miljarder till ett samlat överskott på 7,7 miljarder medan år 2016 reviderades ner med 0,6 miljarder till ett överskott på 52,2 miljarder.

Avstämning

Avstämning fjärde kvartalet 2017

Beräkningarna av fjärde kvartalet 2017 visade i utgångsläget en förhållandevis stor skillnad mellan användning och tillförsel i ekonomin. Skillnaden var 1,3 procentenheter. De senaste tio åren har skillnaden i genomsnitt varit cirka 0,9 procentenheter. Före avstämning visade det statistiska underlaget denna gång på en BNP-utveckling från användningssidan på 2,2 procent medan produktionssidan visade en BNP-utveckling på 3,5 procent, jämfört med motsvarande kvartal föregående år. I föregående års prisnivå var produktionen 14,6 miljarder kronor högre än användningen och i löpande priser 18,1 miljarder kronor högre.

I avstämningen gjordes sammanlagda uppjusteringar av användningssidan med 7,4 miljarder kronor i föregående års prisnivå och med 7,3 miljarder kronor i löpande priser. Dessa justeringar gjordes på hushållens konsumtionsutgifter, fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar samt på utrikeshandeln. För den sistnämnda så justerades både exporten och importen av tjänster. Produktionsidan justerades ned med 7,3 miljarder i föregående års prisnivå och med 10,9 miljarder kronor i löpande priser.

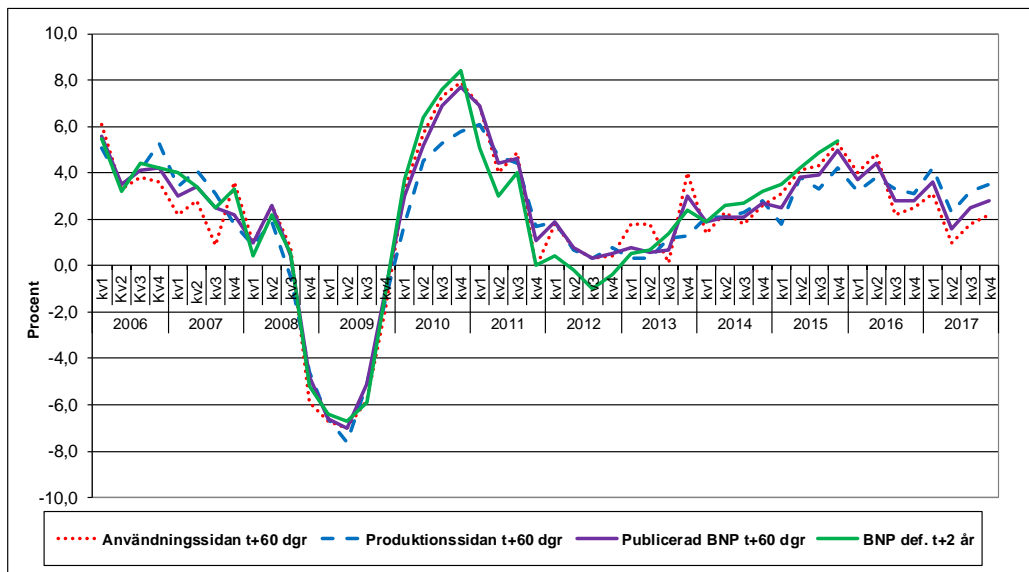
Utvecklingstalen för försörjningsbalansens och produktionens olika delkomponenter, och volymförändringen mellan den första sammanställningen i nationalräkenskapernas databas och det nu publicerade resultatet, framgår av tabellen nedan. Den första versionen innehåller beräkningar baserade på det primära underlaget med justeringar för definitionsskillnader mellan nationalräkenskaperna och primärmaterialet. I detta läge har eventuella kompletteringar eller korrigeringar av primärkällorna förts in. Den differens som kvarstår och som redovisas i tabellen är de avstämningskorrigeringar som har gjorts för att få beräkningarna från produktions- respektive användningssidan att visa samma BNP.

Avstämning fjärde kvartalet 2017, faktisk volymutveckling samt i fasta (FP) och löpande priser (LP)

	Första	Publicerad	Förändring	Korr mdkr FP	Korr mdkr LP
Hushållens konsumtionsutgifter	2,2	2,4	0,2	1,2	1,2
Offentliga konsumtionsutgifter	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
Fast bruttoinvestering	5,3	5,6	0,3	1,0	1,0
Lager (effekt på BNP-förändring)	0,5	0,6	0,1	1,2	1,0
Export varor	6,7	6,7	0,0	0,0	0,0
Export tjänster	-3,1	-1,4	1,7	3,0	3,0
Import varor	5,5	5,5	0,0	0,0	0,0
Import tjänster	5,9	5,2	-0,7	-1,0	-1,0
BNP från användningssidan	2,2	2,8	0,6	7,4	7,3
Förädlingsvärde gruv- och tillv.industri	6,4	5,5	-0,9	-1,5	-2,2
Förädlingsvärde övrig varuproduktion	5,9	4,9	-1,0	-1,0	-1,4
Förädlingsvärde tjänsteproduktion	3,1	2,2	-0,9	-4,9	-7,3
Förädlingsvärde off. myndigheter	1,4	1,4	0,0	0,0	0,0
Produktskatter och produktsubventioner	3,3	3,3	0,0	0,0	0,0
BNP från produktionssidan	3,5	2,8	-0,7	7,3	10,9

Grafen nedan visar utvecklingen före avstämningarna för BNP från produktionssidan respektive BNP från användningssidan. Utvecklingstalen som visas är de som resulterat från första beräkningen av respektive kvartal. I grafen visas också den avstämda BNP-utvecklingen från första publicering av respektive kvartal samt de definitiva beräkningarna som publiceras efter cirka två år.

Från grafen kan till exempel utläsas att för 2015, det senaste året för vilket definitiva årsberäkningar har publicerats, har samtliga kvartalen reviderats upp och den definitiva BNP-utvecklingen hamnade för alla kvartalen utanför det intervall som gavs av utvecklingstalen för BNP från produktions- respektive användningssidan i de preliminära beräkningarna. I perioder av tilltagande ökningstakter, såsom 2010, visar de preliminära skattningarna att användningssidan vanligen har en starkare utveckling än produktionssidan innan avstämning, vilket var fallet även för 2015 och fram till andra kvartalet 2016. Sedan tredje kvartalet 2016 har dock relationen varit den omvända med utvecklingstal på produktionssidan som har överstigit de på användningssidan.

Extremvärden i säsongrensningen

En säsongrensad series utseende över tiden påverkas mycket av eventuella förekomster av extremvärden (s.k. outlier). Nedan redovisas de serier som uppvisade något extremvärde under perioden 2012:1–2017:4 i den senaste säsongrensningen gjord av nationalräkenskaperna. En förekomst av ett extremvärde påverkar kraftigt det säsongrensade värdet för det kvartal där extremvärdet uppkommit, men även angränsande kvartal påverkas.

Period	Extremvärde för:	
Kvartal 1 2012	Hushållens konsumtion	Tjänster
	Fasta bruttoinvesteringar	D35-E39 Försörjning av el, gas, värme m.m.
	Antal sysselsatta	O84-Q88 Utb. Vård och sociala tjänster
Kvartal 4 2012	Fasta bruttoinvesteringar	I55_I56 Hotell och restaurang
Kvartal 1 2013	Fasta bruttoinvesteringar	Hushållens icke-vinstdrivande organisationer
Kvartal 4 2014	Fasta bruttoinvesteringar	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri
	Fasta bruttoinvesteringar	C10-C33 tillverkningsindustrin
	Fasta bruttoinvesteringar	1.4 Immateriella tillgångar
Kvartal 1 2015	BNP produktionssidan	A01-F43 varuproducenter
	BNP produktionssidan	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri
	BNP produktionssidan	C10-C33 tillverkningsindustrin
	BNP produktionssidan	G45-T98 tjänsteproducenter
	BNP produktionssidan	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet
	Fasta bruttoinvesteringar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet
	Fasta bruttoinvesteringar	A01-F43 varuproducenter
Kvartal 2 2015	Antal sysselsatta	B05-B09 Utvinning av mineral
Kvartal 3 2015	Arbetade timmar	I 55-I56 Hotell och restaurang
Kvartal 4 2015	Fasta bruttoinvesteringar	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri
	Fasta bruttoinvesteringar	C10-C33 tillverkningsindustrin
	Fasta bruttoinvesteringar	1.4 Immateriella tillgångar
	Arbetade timmar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet
Kvartal 2 2016	Fasta bruttoinvesteringar	1.4 Immateriella tillgångar
	Fasta bruttoinvesteringar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet
Kvartal 3 2016	Fasta bruttoinvesteringar	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri
	Fasta bruttoinvesteringar	C10-C33 tillverkningsindustrin
Kvartal 1 2017	Antal sysselsatta	K64-K66 Finans- och försäkringsverksamhet
	Antal sysselsatta	Hushållens icke-vinstdrivande organisationer
Kvartal 3 2017	Fasta bruttoinvesteringar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet

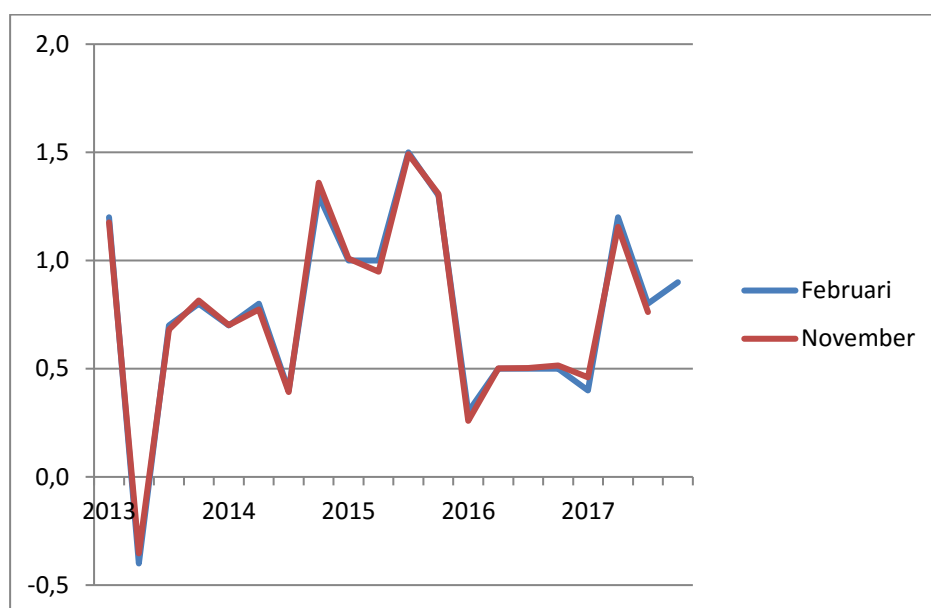
För mer information om extremvärden i säsongrensningen se BNP-kvartal 2009:1, sid 26, <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Publiceringskalender/Visa-detaljerad-information/?publobjid=9171>

Revideringar

Revideringar av BNP 2017

I diagrammet nedan redovisas volymutvecklingen för säsongrensad BNP enligt denna publicering och publiceringen i november, för perioden 2013 till fjärde kvartalet 2017.

Redovisad säsongrensad BNP-utveckling vid publicering i februari 2018 respektive november 2017

Vid beräkningen av fjärde kvartalet tas nya och reviderade statistikuppgifter in på alla områden för de tre första kvartalen 2017. I tabellen nedan redovisas de revideringar som skett vid de olika beräkningstillfällena i år. Tabellen visar hur användningssidans komponenter bidragit till BNP-utvecklingen vid de olika beräkningstillfällena. Jämfört med publiceringen i november så är BNP-utvecklingen nedreviderad med 0,1 procentenheter för första och andra kvartalet och oförändrad för tredje kvartalet.

BNP-bidrag kvartal 1-4 2017 vid olika beräkningstidpunkter, faktiska tal

		Hushållens konsumtions- utgifter	Offentliga konsumtions- utgifter	Fasta brutto- investeringar	Lager	Exportnetto	BNP
Kv1	maj-17	0,8	0,6	1,9	0,1	0,3	3,6
Kv 1	jul-17	0,8	0,6	1,9	0,1	0,3	3,6
Kv 1	sep-17	1,0	0,6	2,1	0,4	-0,4	3,6
Kv 1	nov-17	0,9	0,7	1,8	0,2	-0,3	3,3
Kv 1	feb-18	0,9	0,6	1,6	0,4	-0,3	3,2
Kv 2	jul-17	1,1	-0,7	1,8	-0,1	0,5	2,6
Kv 2	sep-17	0,9	-0,5	1,6	-0,4	-0,1	1,6
Kv 2	nov-17	1,1	-0,5	0,9	-0,3	0,1	1,2
Kv 2	feb-18	1,0	-0,5	0,8	-0,3	0,1	1,1
Kv 3	nov-17	1,2	0,2	2,1	-0,2	-0,8	2,5
Kv 3	feb-18	1,3	0,2	2,1	-0,1	-0,9	2,5
Kv 4	feb-18	1,1	0,1	1,4	0,6	-0,3	2,8

Revideringar av första kvartalet 2017

BNP-utvecklingen för första kvartalet är nedreviderad med 0,1 procentenheter jämfört med publiceringen i november, från 3,3 procent till 3,2 procent. Revideringar i grundstatistiken har medfört revideringar på flera av försörjningsbalansens komponenter men användningssidan var sammantaget oförändrad jämfört med i november. Produktionssidans utveckling var däremot 0,1 procentenheter lägre än vid senaste publiceringen. Storleken på diskrepansen mellan sidorna var dock nästan oförändrad jämfört med senaste publiceringen vilket medförde att i princip samma avstämningskorrigeringar har använts som i november.

På produktionssidan är det framför allt utvecklingen av produktionen i byggbranschen samt en nedrevidering av FISIM, som i sin tur sänker förädlingsvärdet inom finans- och försäkringsverksamhet, som förklarar nedrevideringen.

På användningssidan har fasta bruttoinvesteringar reviderats ned med 0,6 procentenheter främst till följd av revideringar i Investeringsenkätens uppgifter avseende investeringar i övriga byggnader och anläggningar samt i maskiner.

Lagerbidraget har höjts med 0,2 procentenheter och detta i huvudsak på grund av att uppdaterade uppgifter avseende växande skog har tagits in i beräkningen. Även reviderade uppgifter avseende industrins lager bidrar till höjningen.

Offentliga konsumtionsutgifter har reviderats ned med 0,1 procentenheter jämfört med publiceringen i november främst till följd av att justeringar av helårsprognosens kvartalsfördelning medförde en nedrevidering av vissa volymmått. Även utrikeshandeln har reviderats något jämfört med publiceringen i november men exportnettots bidrag till BNP-utvecklingen är oförändrat.

Revideringar av andra kvartalet 2017

Även BNP-utvecklingen för andra kvartalet är nedreviderad med 0,1 procentenheter jämfört med publiceringen i november, från 1,2 till 1,1 procent. Reviderad grundstatistik höjde användningssidan något medan produktionssidan sänktes. Jämfört med publiceringen i november så har de två sidorna närmast sig varandra och behovet av avstämningskorrigeringar har minskat.

I likhet med det första kvartalet så förklaras en del av produktionssidans sänkning med nedrevideringar av förädlingsvärden inom finans- och försäkringsverksamhet

samt i byggbranschen. Av större vikt för andra kvartalet var dock nedrevideringar av utvecklingen i partihandeln samt inom branschen för informations- och kommunikationsverksamhet. Dessa revideringar följde av ändrade bedömningar av grundstatistiken.

På användningssidan har hushållskonsumtionen reviderats ned med 0,2 procentenheter främst till följd av att korrigeringar som användes i avstämningen i november inte längre behövdes. Därutöver har bostadsstockutvecklingen som används till beräkningen av hushållens konsumtion av boendetjänster reviderats.

I likhet med första kvartalet så har de fasta bruttoinvesteringarna reviderats ned till följd av revideringar i grundstatistiken. Det var återigen främst investeringar i övriga byggnader och anläggningar samt i maskiner som sänktes.

Lagerbidraget var oförändrat jämfört med publiceringen i november. Reviderad grundstatistik har dock medfört revideringar av enskilda lagertyper.

Offentliga konsumtionsutgifter har reviderats ned med 0,2 procentenheter av samma anledning som första kvartalet.

Exportnettots bidrag till BNP-utvecklingen var 0,1 procentenheter vilket är samma som vid publiceringen i november. Reviderad grundstatistik har dock höjt både den sammanlagda exporten och importen.

Revideringar av tredje kvartalet 2017

BNP-utvecklingen tredje kvartalet är oförändrad jämfört med publiceringen i november. Revideringar i grundstatistiken innebar en höjning av användningssidan samtidigt som produktionssidan sänktes. Detta medförde att behovet av avstämningskorrigeringar var betydligt mindre än i november.

Produktionssidans nedrevidering förklaras i likhet med andra kvartalet till stor del av nedrevideringar av utvecklingen i partihandeln samt inom branschen för informations- och kommunikationsverksamhet. Även nedrevideringar av utvecklingen inom byggbranschen samt inom finans- och försäkringsverksamhet bidrog till sänkningen. Därutöver har reviderade uppgifter från Produktionsvärdesindex lett till revideringar för ett flertal industri- och tjänstebanscher. Reviderat underlag från ESV sänkte produktskatterna med drygt 2 miljarder i föregående års priser.

På användningssidan är det i huvudsak lagerinvesteringar och offentliga konsumtionsutgifter som reviderats jämfört med i november. Lagerbidragets upprevidering beror återigen främst på reviderade källor avseende industrins lager och växande skog.

Offentliga konsumtionsutgifter höjdes något jämfört med publiceringen i november.

Exportnettots bidrag till BNP-utvecklingen har sänkts med 0,1 procentenheter jämfört med tidigare publicering. På både import- och exportsidan är det främst tjänsterna som reviderats och detta till följd av revideringar i grundstatistiken.

Revideringar inkomster och sparande

Uppgifter avseende inkomster och sparande har reviderats för perioden första kvartalet 2011 till tredje kvartalet 2017. Revideringarna beror främst på nya uppgifter för offentlig förvaltning för åren 2015-2017 samt Betalningsbalansen för åren 2011-2017.

Tidsserie BNP-revideringar

I tabellen nedan redovisas BNP-utvecklingen för de olika kvartalen vid respektive beräkningstillfälle.

Tabell 2. Publicerad faktisk volymutveckling för BNP vid olika beräkningstillfällen, första kvartalet 2013 till fjärde kvartalet 2017

År	Beräknings- tidpunkt	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
2013	2013 maj	0,8			
	2013 jul	0,8	1,1		
	2013 sep	0,4	0,6		
	2013 nov	0,7	1,1	0,7	
	2014 feb	0,8	1,1	1,0	3,1
	2014 maj	0,9	1,4	1,0	3,1
	2014 jul	0,9	1,4	1,0	3,1
	2014 sep	0,5	1,1	1,6	2,8
	2014 nov	0,4	0,8	1,4	2,5
	2015 feb	0,4	0,8	1,4	2,5
	2015 maj	0,4	0,8	1,5	2,4
	2015 jul	0,4	0,8	1,5	2,4
	2015 sep	0,5	0,7	1,4	2,4
	2015 nov	0,5	0,7	1,4	2,4
	2015 feb	0,5	0,7	1,4	2,4
	2016 maj	0,5	0,7	1,4	2,4
	2016 jul	0,5	0,7	1,4	2,4
	2016 sep	0,4	0,7	1,4	2,5
	2016 nov	0,4	0,7	1,4	2,5
	2017 feb	0,4	0,7	1,4	2,5
2017 maj	0,4	0,7	1,4	2,5	
2017 juli	0,4	0,7	1,4	2,5	
2017 sep	0,4	0,7	1,4	2,5	
2017 nov	0,4	0,7	1,4	2,5	
2018 feb	0,4	0,7	1,4	2,5	
2014	2014 maj	1,9			
	2014 jul	1,9	1,4		
	2014 sep	1,7	2,1		
	2014 nov	1,7	1,9	2,1	
	2015 feb	1,7	1,9	2,3	2,7
	2015 feb	1,7	1,9	2,3	2,7
	2015 maj	1,7	2,2	2,6	2,6
	2015 jul	1,7	2,2	2,6	2,6
	2015 sep	1,8	2,4	2,3	2,8
	2015 nov	1,8	2,3	2,3	2,6
	2016 feb	1,8	2,3	2,3	2,6
	2016 maj	1,8	2,3	2,3	2,6
	2016 jul	1,8	2,3	2,3	2,6
	2016 sep	1,9	2,6	2,7	3,2
2016 nov	1,9	2,6	2,7	3,2	
2017 feb	1,9	2,6	2,7	3,2	

	2017 maj	1,9	2,6	2,7	3,2
	2017 juli	1,9	2,6	2,7	3,2
	2017 sep	1,8	2,5	2,7	3,4
	2017 nov	1,8	2,5	2,7	3,4
	2018 feb	1,8	2,5	2,7	3,4
2015	2015 maj	2,5			
	2015 jul	2,5	3,5		
	2015 sep	2,8	3,8		
	2015 nov	3,0	3,9	3,9	
	2015 feb	3,0	4,1	4,1	5,0
	2016 maj	3,1	4,1	4,0	5,4
	2016 jul	3,1	4,1	4,0	5,4
	2016 sep	3,1	4,0	4,1	5,2
	2016 nov	3,1	3,9	4,2	5,1
	2017 feb	3,1	3,9	4,2	5,1
	2017 maj	3,0	3,8	4,2	5,2
	2017 juli	3,0	3,8	4,2	5,2
	2017 sep	3,5	4,2	4,9	5,4
	2017 nov	3,5	4,2	4,9	5,4
	2018 feb	3,5	4,2	4,9	5,4
2016	2016 maj	3,7			
	2016 jul	3,7	4,1		
	2016 sep	3,7	4,4		
	2016 nov	3,7	4,6	2,8	
	2017 feb	3,5	4,5	2,4	2,8
	2017 maj	3,4	4,2	2,6	2,5
	2017 juli	3,4	4,2	2,6	2,5
	2017 sep	3,5	4,6	2,7	2,4
	2017 nov	3,5	4,6	2,6	2,3
	2018 feb	3,5	4,6	2,6	2,3
2017	2017 maj	3,6			
	2017 jul	3,6	2,6		
	2017 sep	3,6	1,6		
	2017 nov	3,3	1,2	2,5	
	2018 feb	3,2	1,1	2,5	2,8